

a keynesianisme monetari. Ara, en canvi, la UE ha fet el salt des d'aquest keynesianisme monetari a un, fins ara inèdit, keynesianisme fiscal –deute públic europeu, per gastar més, i impostos comuns, per tornar el deute i per gastar més–, que suposa anar força més enllà. El salt que va trigar quatre anys va ser més curt, doncs, que el llarg salt

que només ha trigat quatre mesos.

Des del meu punt de vista, la principal de les dificultats que s'han posat de manifest en el Consell Europeu de la setmana passada és un problema molt de fons, molt estructural, i té que veure, bàsicament, amb la governança o, dit d'una altra manera, amb l'estructura institucional de la UE i la seva utilitat de cara als reptes majúsculs a què s'enfronta la societat europea en aquests moments i a les polítiques que necessita per fer-hi front. Quan el líder holandès Rutte demanava dret de veto per al seu país a l'hora de decidir com es gastarà Itàlia els diners del fons de recuperació, estava dient una cosa que a les orelles d'un holandès sona perfectament raonable, però que a les d'un italià sembla poc menys que un abús i una falta de respecte. "Com hauríem d'admetre que un senyor que els italians no hem votat ens digui als italians com ens hem de gastar els diners?" "Com podem permetre que els italians decideixin tots sols com es gasten els diners que sense nosaltres, els holandesos, mai no haurien pogut aconseguir?"

Ja es veu que la solució a aquestes dues lògiques antagòniques no és fàcil. El "fre de mà" ho ha resolt de manera raonablement equilibrada. Però, tanmateix, el problema de fons perdura. És el problema de tenir un sistema de governança bàsicament confederal, que vol dir que el Senat del sistema polític –el Consell Europeu– fa de poder executiu. I quan el Senat fa de govern, lògicament, els membres del Senat –en aquest cas, els Vint-i-set– intenten exercir tot el poder que el sistema de governança els proporciona. Lògicament.

El problema, des del meu punt de vista, no és si els holandesos són prou o no prou solidaris. El problema no és si els suecs són prou conscients de les dificultats estructurals de les economies dels països del sud d'Europa. El problema és que el poder de decisió el tenen uns responsables polítics que només han de

respondre davant dels electorats dels seus respectius estats. Es tracta d'un problema estructural, no d'un problema moral. Que només es pot resoldre si canviem el sistema institucional de la UE, sense necessitat de transformar de dalt a baix la cultura dels ciutadans d'Europa.

El model confederal és perfectament funcio-

nal per a una fase de keynesianisme monetari. Al cap i a la fi, en aquesta fase qui fa la política d'expansió monetària es el Banc Central Europeu i no els governs. I si alguna cosa caracteritza el BCE és la seva independència del poder, tant executiu com legislatiu. És a dir, el keynesianisme monetari no necessita un govern europeu al costat, que l'ajudi a gestionar la política monetària. Per això, el model confederal ha estat perfectament compatible i amb les polítiques de recuperació econòmica que ha emprès la UE des del 2012 i que han pivotat al voltant del BCE. La pregunta rellevant és si aquest model de governança confederal és funcional per a una fase de keynesianisme fiscal, com sembla que serà la fase en què ens endinsem ara. Tendeixo a pensar que no, que quan es tracta de decidir com s'han de gastar els diners procedents del deute públic i dels futurs impostos europeus els diferents estats membres de la UE, no és gaire eficient que el Senat faci de go-

vern. Ni tampoc gaire legítim. Sempre serà alhora més eficient i més legítim que aquestes decisions recaiguin en un Parlament i en un govern elegit per tots els ciutadans de la UE. Però, avui, la Comissió Europea és encara molt lluny de ser aquest govern comú elegit directament i el Parlament Europeu dista molt de tenir el poder necessari per prendre aquest tipus de decisions.

Si a una fase de keynesianisme monetari li escau bé un model de governança confederal, no falten arguments per defensar que a una de keynesianisme fiscal li convindria més un model de governança federal. Però fer aquest salt en el model de governança seria més seriós que no sembla. Molt més. Entre altres coses perquè requeriria una reforma dels tractats. Qui sap si la conferència sobre el futur d'Europa que va prometre la presidenta de la Comissió, Ursula von der Leyden, en la seva investidura serà capaç de posar sobre la taula un debat tan difícil. I qui sap si serà capaç de resoldre'l.

La UE està fent passos en la direcció de la integració fiscal que, fins fa pocs mesos, semblaven inimaginables

La Comissió Europea, però, és encara molt lluny de ser un govern comú elegit directament

La UE és més Europa que ahir i el sentiment de pertinença s'ha enfortit

La pandèmia de la Covid-19 ha afectat gairebé tot el món i, a més d'un elevat nombre de morts, amenaça de provocar una crisi econòmica sense precedents quan encara no s'havien superat del tot els efectes de la crisi sistèmica del 2008-2014. A principi d'abril, l'OCDE pronosticava una caiguda d'entre el 20 i el 30% del PIB per al conjunt de països del G7 (el Canadà, França, Alemanya, Itàlia, el Japó, el Regne Unit i els Estats Units), i també per al Brasil, Argentina, Austràlia, Indonèsia, Rússia, Turquia, Corea, Espanya i Mèxic, mentre que l'Organització Internacional del Treball (OIT) calculava una reducció del 7% en les jornades laborals a tot el món, que equivaldrien a la pèrdua de 195 milions de treballadors a temps complet.

El mes de juny, l'OCDE insistia en les previsions pessimistes i calculava per a l'any 2020 una caiguda del 9,1% del PIB per als països de l'Eurogrup, on les pitjors previsions corresponien als països de l'Europa del sud que, en cas d'una segona onada de la pandèmia, assolien valors negatius certa-

ment alarmants: Espanya (-14,4%), França (-14,1%), Itàlia (-14,0%) i Portugal (-11,3%). També presentaven valors preocupants Txèquia (-13,2%), el Regne Unit, (-12,0%), Bèlgica (-11,2%)... I, fora de la UE, Rússia (-10,0%), el Japó i l'Índia (-7,3%) i els Estats Units (-8,5%). Les previsions de l'OCDE sobre l'atur provocaven els pitjors dels malsons, ja que les projeccions per a enguany i per al 2021 recordaven massa la crisi de la dècada dels setanta i primers vuitanta, que va deixar darrere seu un atur estructural molt difícil d'absorbir durant pràcticament una generació. I, com mig segle enrere, eren de nou els països de l'Europa del sud (Espanya, Grècia, Itàlia, Portugal, França...) els que presentaven les projeccions més negatives, amb percentatges que superaven els

Anàlisi

Antoni Segura i Mas

Historiador

EL DIFÍCIL ACORD DE LA UE

dos dígit i, en ocasions, arribaven al 20% o més d'atur.

Però la covid-19 ha posat damunt la taula no només les deficiències sanitàries, la supèrbia d'un Occident que, en un principi, va menystenir el perill d'una possible pandèmia pensant que era una cosa de la Xina i dels països asiàtics –dels dinou països que, a hores d'ara, presenten el major nombre de víctimes per cada cent mil habitants, onze són europeus, tres de l'Amèrica del Nord i els altres cinc de la resta del continent americà– i, sobretot, ha evidenciat la manca de lideratge en un món global on els reptes són cada cop més globals i també les respostes ho haurien de ser.

Tanmateix, ni la Xina (principal exportador mundial i primer PIB del món en PPA), ni els Estats Units (segon exportador i PIB) han estat a l'alçada de les circumstàncies. En un primer moment, la Xina va negar l'existència del nou coronavirus i les seves responsabilitats en la seva aparició. Després, quan la malaltia es va estendre a la resta del món, va comercialitzar mascaretes i tests defectuosos. En el cas dels Estats Units, la política erràtica, absurda, delirant i suïcida de Donald Trump ha fet que sigui el país amb el major nombre de contagiats (prop de quatre milions) i de víctimes (més de 140.000). La manca de lideratge ha estat, doncs, més que evident, i també la UE ha trigat a reaccionar.

Això no obstant, la matinada del 21 de juliol, els governs de la UE arribaven per fi a un acord per destinar 750.000 milions d'euros a combatre els efectes de la crisi provocada per la pandèmia de coronavirus: 390.000 en forma de subvencions directes que no s'han de retornar i 360.000 en forma de préstecs avalats pel conjunt de la UE. Tot i que el total acordat queda

lluny dels dos bilions d'euros sol·licitats pel Parlament Europeu i que els denominats països frugals (Holanda, Suècia, Dinamarca, Finlàndia i Àustria) han aconseguit reduir les subvencions directes –a fons perdut– de 500.000 a 390.000 milions d'euros, i encara que no han aconseguit el dret de veto que reclamaven, més enllà d'una supervisió conjunta dels 27 de les polítiques econòmiques nacionals, no hi ha dubte que l'acord és un triomf de la voluntat de seguir junts i d'aprofundir en la cohesió i la solidaritat intracomunitària.

Certament, l'ombra del *Brexit* ha sobrevolat la segona cimera extraordinària més llarga del Consell Europeu, però, malgrat que hagi estat *in*

La covid-19 mostra les deficiències sanitàries i la supèrbia d'Occident

A dalt, el medicament Remdesivir que la UE ha autoritzat a fer servir contra els coronavirus. A sota, la presidenta de la Comissió Europea, Ursula Von Der Leyen, i el president del Consell Europeu, Charles Michel., S. STEINBACH / S. LECOCQ //

extremis, avui, al bell mig d'un rebrot dels contagis, la UE és més Europa que ahir i el sentiment de pertinença a una entitat comuna i solidària s'ha enfortit. No ha estat fàcil. Tots els països han hagut de fer concessions i caldrà ser vigilants en el futur per no desfer el camí de cooperació i alhora d'exigència i eficàcia en la gestió política, però, per una vegada i davant la dimissió dels Estats Units i la Xina i les martingales gestuals de Vladimir Putin, la UE ha posat damunt la taula una certesa incontestable: en un món global, els reptes i les amenaces són globals i, per tant, les respostes només poden ser conjuntes. Que acompanyi l'èxit davant l'embat de la covid-19 ja és tota una altra qüestió.